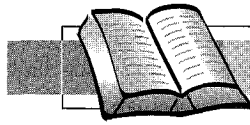

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Lijdensweken en ergernis

“Toen zeide Jezus tot hen: “Gij zult allen aan Mij geërgerd worden in deze nacht; want er is geschreven: Ik zal den Herder slaan en de schapen der kudde zullen verstrooid worden”.

Mattheus 26 : 31

Geliefden, de hierboven geschreven woorden zijn tegenstrijdig voor onze natuur. Wie zal niet met medelijden vervuld zijn, als één van onze naasten in zwaar lijden of beproeving is gekomen. Laten we niet vergeten, dat medelijden in vele gevallen niet anders is dan zelfbedoeling. De ere Gods wordt daarin dan niet bedoeld. Alleen in Christus, de ware Wortel des geloofs, kunnen vruchten worden voortgebracht.

Zie Mattheus 26 de verzen 6-13. Daar wordt in ons tekstverband niet alleen iets van gezien; maar ook geroken de nardus van Christus liefde, die zich verspreidt. Maar er kunnen ook levenden en doden zijn, die er zich aan ergeren of stoten, zoals Judas en verschillende van de oprechte discipelen. Hier wordt bevestigd, dat één dode vlieg de apothekerspot doet stinken. We mogen samen weer gedachtenis vieren van het lijden van Jezus Christus, Gods Zoon, Die de Zijnen zo onuitsprekelijk heeft liefgehad, om in de eerste plaats aan de deugden Zijns Vaders te voldoen. Lijden staat in verband met het recht. Waren er geen zonden, er waren ook geen wonden, is een onder ons veel gebruikte uitdrukking geworden. Men zou haast zeggen, meer term dan beleving. Hebt u er wel eens bij stil gestaan, dat het voor de Heere Jezus Christus, de Een-

geborene des Vaders, Die in de schoot des Vaders was van eeuwigheid, werkelijkheid, praktisch is geworden! Hij is om onze overtreding verwond. Hier spreekt het recht. Maar Gode zij dank, op grond van datzelfde recht is er genade en genezing. Welgelukzalig is het volk, dat deze klanken kent door echte beleving, die door Gods Geest wordt gewerkt.

Anders komt God niet aan Zijn eer en dat is toch het doel van alles wat gebeurt in de lijdensweken. Dan komt de ziel wel aan de weet, dat wij het land geen behoudenis kunnen aanbrengen met al onze godsdienstige bewegingen. Er blijft niets meer over dan: gewogen, gewogen en te licht bevonden in de schaal van het recht Gods.

U gelooft toch met mij dat dan Christus Jezus noodzakelijk en dierbaar, gepast, beminnenswaardig wordt in Zijn lijden, in Zijn vernedering om onzentwil. O geliefden, dan gaat God de ziel iets doen ervaren van wat zo kostelijk beschreven staat in zondag 15, vraag en antwoord 37. Wat verstaat gij, en dat is persoonlijk, door het wordeken (dat wordt dan een grote zaak), geleden. Dat is onmisbaar om gekend te worden door een geschonken geloof. Anders is het een steen des aanstoots en een rots der ergernis.

Hoor maar het antwoord van zondag 15: dat Hij aan lichaam en ziel, de ganse tijd Zijns levens op de aarde, maar inzonderheid aan het einde Zijns levens, de toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft, opdat Hij met Zijn lijden als met het enige (is dit voor u al waarheid geworden) zoenoffer ons lichaam en onze ziel van de eeuwige verdoemenis (hebben wij dat door Gods genade, op grond van recht wel eens mogen aangaarden?) verlostte en ons Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven verwierf. Terwijl Christus daarvoor gereed stond, lezen we in Mattheus 26:31: Toen zeide Jezus tot Judas (Neen geliefden): Gij zult allen, zonder onderscheid, aan Mij geërgerd worden, ge zult allen aanstoot nemen aan Mijn vernedering, lijden en sterven, en dat naar de toezegging in Zacharia 13 : 7”. Waren we maar arm en klein, volk des Heeren, dan zouden wij ons minder ergeren aan een vernederde Borg. Maar omdat wij te groot zijn, rijk en verrijkt, daarom is er zo weinig levende gebruikmaking des geloofs. Dat is een gave Gods, opdat niemand roeme. Mochten we Hem meer aanschouwen als Borg in de lijdensgangen voor de Kerk. Geen martelaar

Inhoud

Meditatie:	
Lijdensweken en ergernis	1
Judas ook? (1)	2
Evangelisatie onder vreemdelingen	4
Commentaar: Pim Fortuyn en Leefbaar Nederland	5
Een nieuw centrum voor Israël studies	7
Boekennieuws	9
Kerknieuws	9
Berichten	9
Predikbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:
redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgeld: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: f 24,00 = €11,- per
halfjaar (te betalen per 1 april en 1
oktober d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:
Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties f 1,10 = €0,50,- per mm.
Familieberichten
f 0,85 = €0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

maar een Held, Die bewust het pad
"de Via Dolorosa" betreedt. Als ik
dit wonder vatten wil, staat mijn ver-
stand vol eerbied stil. En wanneer de
ziel, die door God wordt ingewon-
nen, aan de voeten mag zitten van
deze gezegende, lijdende, volheerlij-
ke Borg, dan is het een zalige Borg,
Jezus Christus en Dien gekruisigd.
Om dan niet meer te zijn een erger-
nis, maar een oorzaak van eeuwige
zaligheid. Vrede door recht, verzoen-
ing door voldoening, troost in smart
en eenswillendheid in drukwegen.
Ja, in angst en lijden is, of wordt Hij
de Gegevene des Vaders: Hij alles in
allen. Recht en bloed gaan samen tot
de ere Gods en verlossing van dege-
nen, die zich nu ergeren aan hun lij-
dende Heere en Herder en geslachte
Lam. Dat u, volk van God, daar meer
bij bepaald mag worden in deze her-
denkingsweken, tot nut van uw ziel.
Want één plant te mogen zijn in de
gelijkmaking Zijns lijdens en doods
is tot nut van uw ziel en strekt tot
Gods eer en heerlijkheid. De Heere
moge u door genade inwinnen en ons
hart vervullen met smart over de
ergernis, die zo groot is. Want vlees
en bloed kan het niet beërven. Wel
een herder volgen, die in de grazige
weiden ze voorgaat en leidt van de
ene weide in de andere. Dan valt het
voor de ziel nog wel eens mee, maar
o wee, als de Herder de lijdensweg
gaat betreden, om hen, dat zijn de
ware schapen, door lijden te heiligen
en tot hun nut af te steken naar de
diepte. Dan wordt het bevinding: "Ik
ken de mens niet".

Maar hier staat geschreven: "Voor-
waar, Ik zeg u, dat gij in deze zelfde
nacht, eer de haan gekraaid zal heb-
ben, Mij driemaal verloochenen
zult". De vraag is, of wij ons eigen
hart hierin ook afgebeeld zien.

De ergernis is, dat we jarenlang
bereid waren, een lieve Zaligmaker
te volgen. Eén Die vertroost, omgan-
gen in het hart geeft. Maar die lij-
dende Borg, die geslagen Herder, dat
geslachte Lam is een steen des aan-
stoets en een rots der ergernis. En
het is niet alleen zo bij de huichelaar,
maar ook bij de ziel die niet ontdekt
is aan de noodzakelijkheid, dat naar
het Goddelijk recht zulk een
Middelaar moest lijden en sterven
voor de zonden Zijner schaapskudde.
Om straks te bevestigen: "Ik zal
Mijn hand tot de kleinen wenden".
Dat is ook vandaag nog waar, opdat
de Schrift vervuld zou worden en de
ziel bevinding zou krijgen en zich in
God zou verlustigen, door onze
Zaligmaker Jezus Christus, Die met
één offerande heeft voldaan en de
ziel het leven geeft. Hij sterkt ook in
wegen van benauwdheid en geeft in
druk vertroosting. God bekere nog
mensen, die de drie stukken: ellende,
verlossing en dankbaarheid mogen
leren kennen in deze donkere tijden.
Hij trooste en ontdekke Zijn kudde
tot Zijn eer en hun heil op weg door
de woestijn. Om in te stemmen met
de Psalmist: Hun bloed hun tranen
en hun lijden (in en door Christus)
zijn dierbaar in Zijn oog".

Opheusden,

ds. J. Karens.

Judas ook?

(1)

Een tere vraag

Een tere, moeilijke en veelbesproken
vraag. Zo mogen we de vraag wel
noemen *of Judas ook bij het eerste
Avondmaal aanwezig is geweest*. Er
zijn aan deze vraag vele kanten, ook
pastorale. Zo heeft men de gedachte
wel geopperd dat, als de Heere Jezus
Judas bij het Avondmaal heeft toege-
laten, wij óók de hele gemeente tot
de tafel hebben toe te laten. Anderen
hebben juist beweerd dat Christus het
Avondmaal pas heeft ingezet toen
Judas de opperzaal had verlaten – en
daarom zou volgens hen een kerken-
raad alleen hen mogen toelaten van

wie hij overtuigd is dat zij wederge-
boren zijn. In beide gedachtengangen
kunnen wij ons niet vinden.

Het is opmerkelijk dat men zich in
deze kwestie vaak heeft laten leiden
door zijn eigen, eerst ingenomen
standpunt – en vervolgens met dat
standpunt naar de Schrift is gegaan,
waarvan men dan graag wilde dat zij
dit standpunt bevestigde. Dat mag
natuurlijk nooit. De vraag mag nooit
zijn: 'Wat vinden wij dat de Schrift
behoort te zeggen?', maar, eenvoudig
en kort: 'Wat zegt de Schrift?'
Wanneer we nu iets willen schrijven
over de vraag of Judas bij het eerste

Avondmaal aan de tafel heeft aangezet, willen we drie dingen doen. In de eerste plaats willen we luisteren naar de Schrift. Wat staat hierover geschreven? Vervolgens willen we – heel summier – nagaan wat gezaghebbende godgeleerden er in de loop van de tijd over hebben gezegd. Tenslotte willen we proberen ons standpunt te bepalen.

Pascha en Avondmaal

Voor we ons oor te luisteren leggen bij de Schrift, is het goed dat we beseffen dat aan de instelling van het eerste Heilig Avondmaal *de viering van het Pascha voorafging*. Paschaviering en Avondmaalsinzetting lopen min of meer in elkaar over, maar we moeten ze beide wel goed onderscheiden! Ergens tijdens de viering van de paasmaaltijd heeft de Heere Jezus het bloedige sacrament van het ‘oude verbond’ vervangen door het onbloedige sacrament van de nieuwe bedeling. Als Hij dan ook opmerkt dat Hij ‘grotelijks begeerd heeft’ dit pascha met Zijn discipelen te eten, eer dat Hij zou lijden (Lukas 22:15), moeten wij die woorden niet alleen maar zo verstaan dat er een liefdevol verlangen in Zijn hart was om met Zijn jongeren aan te zitten. Waar het om gaat is dit, dat de Zaligmaker verlangt naar de overgang van de oude bedeling naar de nieuwe! Dit pascha in deze ontzettende nacht waarin de Heere Jezus wordt verraden, zal namelijk het laatste pascha zijn van het oude verbond! Nu zal Hij het ‘nieuwe testament in Zijn bloed’ gaan inwijden. En *daar* verlangt Hij naar!

De paasmaaltijd

Maar *wanneer* heeft Christus nu tijdens de paasmaaltijd het Avondmaal ingezet? Om daar een antwoord op te kunnen geven, moeten we weten hoe de paasmaaltijd verliep. Uit gegevens in de Talmoed – de schriftelijke neerslag van eeuwenlange discussies van joodse wetgeleerden - kunnen we hierover wel iets zeggen. De paasmaaltijd doorliep verschillende fasen: 1. eerst werd een beker wijn gezegend, een dankgebed uitgesproken en van de wijn gedronken; 2. bittere kruiden werden gegeten, gedoopt in een zure vloeistof; 3. ongezuurd brood, bittere saus en het voornaamste onderdeel van de maaltijd, het lam, werden op tafel gezet; 4. door de huisvader werd de geschiedenis en de betekenis van het pascha verteld; 5.

het eerste deel van het ‘Groot Hallel’ (Psalm 113 en 114) werd gezongen en een tweede beker wijn gedronken; 6. de ongezuurde broden werden gegeten én het lam. Als eerste at de huisvader, nadat hij zijn handen had gewassen; 7. de maaltijd werd afgesloten door het drinken van een derde beker, na het uitspreken van een ‘dankzegging’ door de huisvader. Tenslotte ging men over tot het zingen van het tweede deel van het ‘Groot Hallel’ (Psalm 115 tot 118). Hierna dronk men soms nog enkele bekertjes en zong nog wat Psalmen, maar dat is voor ons onderwerp niet belangrijk meer. Omdat Gods Woord ons leert dat Jezus het Avondmaal heeft ingezet vóór men de ‘lofzang’ zong, denken we ons die inzetting kort voor het einde van wat wij hierboven als punt 7 hebben genoemd. De Heere heeft dan gebruik gemaakt van het op de tafel nog aanwezige ongezuurde brood en van de ‘drinkbeker der dankzegging’.

Wat zegt de Schrift?

Als we nu dan nauwkeurig willen proberen te luisteren naar wat de Schrift zegt, blijkt het niet zo eenvoudig te zijn, Gods Woord hier goed te verstaan. Eigenlijk spreekt dit ook voor zich: als het met ronde woorden in de Bijbel zou staan, behoefde het voor ons geen vraag meer te zijn of Judas ook aan de avondmaalstafel heeft aangezeten. Maar dat is het nu juist: de woorden die de Schrift hierover spreekt, worden niet door iedereen op dezelfde wijze uitgelegd. Dat betekent tussen haakjes niet dat de Bijbel een duister boek is! Het betekent alleen dat ons kennen ten dele is. Laten we de vier evangelisten maar eens beluisteren. *Mattheüs* beschrijft ons in hoofdstuk 26 het verblijf van de Heere Jezus en Zijn discipelen in een niet nader aangeduide plaats, waar Hij het pascha houdt (vers 20) en daarna het Heilig Avondmaal instelt (26-29). Tijdens de paasmaaltijd (!) voorzegt de Heere dat één van Zijn jongeren Hem zal verraden, hetgeen droefenis en schrik teweegbrengt. Judas stelt de huichelachtige vraag: ‘Ben ik het, Rabbi?’, waarop Jezus antwoordt: ‘Gij hebt het gezegd.’ Na de instelling van het Avondmaal zingt men samen nog het tweede gedeelte van het ‘Groot Hallel’, zoals gezegd de Psalmen 115 tot 118. Daarna gaan zij uit naar de Olijfberg (vers 30). Dán is Judas er

echter zeker niet meer bij, maar *wan- néér* hij is weggegaan, vermeldt *Mattheüs* niet. Bij *Markus* zien we eigenlijk hetzelfde. Alleen vermeldt *Markus* nog dat de paasmaaltijd werd gehouden in een ‘grote opperzaal, toegerust en gereed’ (14:15). Verder is de geschiedenis zoals die door de tweede evangelist wordt verhaald vrijwel letterlijk hetzelfde als bij *Mattheüs*. Bij *Lukas* liggen de zaken echter iets anders. Immers: nádat deze evangelist heeft verteld hoe de Heere het Avondmaal heeft ingezet (22:19-20), lezen wij in vers 21: ‘Doch ziet, de hand desgenen die Mij verraadt, is met Mij aan de tafel!’ Daar krijgen wij dus de sterke indruk dat Judas bij het Avondmaal tegenwoordig is geweest. Bij *Johannes* tenslotte ligt het niet zo eenvoudig, omdat deze evangelist met geen woord rept over de instelling van het Heilig Avondmaal. In hoofdstuk 13 lezen wij wel van een ‘avondmaal’ (vers 2, 4), maar dit moeten wij volgens de kanttekeningen verstaan van ‘de maaltijd in welke het paaslam van hen gegeten was... na welke Christus daarna Zijn Avondmaal heeft ingesteld en gehouden’. En de vierde evangelist geeft ons de sterke indruk dat Judas is weggegaan vóór de Heere Jezus het Avondmaal heeft gehouden, omdat hij vermeldt dat Judas naar buiten ging om zijn verraderswerk te doen ‘nadat hij de *bete genomen had*’. We zullen hier toch wel aan de ‘bete’ van het paasbrood moeten denken.

Samenvatting

Samenvattend: welk antwoord geven ons de evangelisten op de vraag of Judas aan het Heilig Avondmaal heeft aangezeten? *Mattheüs* en *Markus* geven geen antwoord, *Lukas* schijnt het te bevestigen en *Johannes* schijnt het te ontkennen. Dit wil volstrekt niet zeggen dat er tegenstrijdigheid is in de Heilige Schrift. Nogmaals: ons kennen is ten dele. Het zal ons daarom ook wel niet verwonderen dat er onder de gereformeerde theologen geen eensgezindheid is als het gaat om het geven van een antwoord op de vraag die ons bezighoudt. We hopen volgende week in een tweede en laatste artikel ons oor eens te luisteren te leggen bij sommigen van hen en dan een voorzichtige conclusie te trekken.

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken.

Evangelisatie onder vreemdelingen

- opdracht en motieven -

Het gebeurde een aantal jaren geleden. De burgemeester van een middelgrote gemeente had alle plaatselijke predikanten en priesters bijeengeroepen voor een intern beraad. Daags ervoor had het ministerie hem bericht dat een paar honderd asielsezoekers waren gehuisvest in een leegstaand hotel binnen de gemeentegrenzen. De burgervader vreesde het ergste. Misschien kwam er wel opstand onder de bevolking. Dat was ook de reden dat hij de 'geestelijken' had uitgenodigd. Misschien zouden zij de gemoederen kunnen sussen. Waren ze wellicht bereid om de eerstvolgende zondag een preek te houden over het belang van naastenliefde? De dominees knikten gehoorzaam. Ze hadden echter ook een vraag. Was de kerk er alleen om het gezag een steuntje in de rug te geven? Of had ze ook nog een eigen boodschap? Een woord van de Koning? Een woord voor Nederlander en medelander? Anders gezegd: Burgemeester, is het goed dat wij als kerk ook evangeliseren in het nieuwe asielzoekerscentrum? De burgervader had op deze vraag niet gerekend. Het was ook niet echt de bedoeling, zo meende hij. Teleurstellend. Na afloop van de bijeenkomst ging een der predikanten rechtstreeks naar het centrum toe. Het was de week van Goede Vrijdag, en Pasen was aanstaande. Graag wilde hij de vluchtelingen uitnodigen om naar het Woord te komen luisteren. Nee, zei de leider van het centrum. Hier is geen plaats voor godsdienst of voor evangelisatie. De predikant droop af. In-verdriet.

Eenmaal sprak de Koning van de Kerk: "Predikt het Evangelie aan alle creaturen" (Markus 16:15). Het lijkt er soms op dat dit bevel geen kracht meer heeft in ons vaderland. Doet het nog wel kracht op onze harten? Heeft het nog een plaatsje in ons kerkelijk leven?

We hebben in vier artikelen stilgestaan bij de vreemdeling in bijbels perspectief. We hebben ook gezien wat onze houding dient te zijn. Daarbij viel het woordje evangelisa-

tie. Getuige zijn van de enige Naam tot zaligheid, in woord en daad. Daarover gaat het in de artikelen die nu volgen. Allereerst de opdracht die de Heere gaf en de motieven die ons (moeten) drijven.

De opdracht in Gods Woord

Er staat in Handelingen 1: "En gij zult Mijn getuigen zijn, zo te Jeruzalem als in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste der aarde" (vs. 8). In deze woorden ligt de opdracht besloten om evangeliserend bezig te zijn onder de vreemdeling. Het werk in Jeruzalem en Judea was evangelisatie in algemene zin, het werk tot aan de einden der aarde kon zendingswerk genoemd worden, maar Samaria was het gebied van de vreemdeling. In Samaria woonden mensen met een Joodse afkomst, maar ook immigranten uit omliggende landen (allochtonen) die zich na de val van het Noordrijk daar hadden gevestigd en zich hadden vermengd met de oorspronkelijke bevolking (autochtonen). Wij zouden Samaria wellicht overgeslagen hebben, Christus deed dat niet.

De heerlijkheid van Christus

De Zaligmaker wil Zich door Woord en Geest een gemeente vergaderen die tot het eeuwige leven is uitverkoren. Het is de bruidsgemeente Die Hij in de stilte van de eeuwigheid ontvangen heeft uit handen van Zijn Vader en Die Hij gesloten heeft in Zijn liefdeshart. Hij heeft die gemeente gekocht met Zijn Middelaarsbloed en zal haar toebrengen met koorden van goedertierenheid. Zijn heerlijkheid zal in haar uitschitteren op een bijzondere wijze.

Daar gaat het om in het evangelisatiewerk, ook onder de vreemdelingen. Hij Die Zich zo diep vernederde, heeft een Naam ontvangen boven alle naam, opdat in de Naam van Jezus alle knie zich zal buigen en alle tong Hem zal belijden (Filipp. 2:10,11). Is dat geen heerlijk motief?

De zaligheid van zondaren

We lezen van Christus dat Hij de schare zag en met innerlijke ontferming over hen bewogen was, omdat

zij vermoeid en verstrooid waren als schapen zonder herder (Matth. 9:36). Hebben wij zo weleens naar de vreemdelingen gekeken? Voelen we iets van hun nood? Of zijn het geen schapen zonder Herder? Hebben zij geen ziel voor de eeuwigheid?

Wat zijn we dikwijls lauw en onbewogen! Hoe nodig is het om de schrik des Heeren te kennen en gedrongen te worden door de liefde van Christus! De Heere schenke ons iets van die bewogenheid die er in het hart van de Zaligmaker was.

De opbouw van Gods Kerk

Wanneer het Woord zijn loop heeft en arme zondaren tot Christus worden geleid in de weg van schuldontdekking, dan wordt Gods Kerk gebouwd. Die Kerk wordt vergaderd uit alle volkeren door het onweerstaanbare werk van de Heilige Geest. Het wordt een volk met één hart, één weg en één taal. Hoe groot is het als het werk onder de buitenlanders daartoe mag dienen! Heeft de Heere niet gezegd: "Mijn huis zal een bedehuis genoemd worden voor alle volken" (Jes. 56:7)? Zij zullen een naam en een plaats krijgen binnen de muren van Zijn huis, beter dan der zonen en der dochteren. En eenmaal zullen ze staan voor de troon van God en van het Lam, met witte klederen bekleed en met palmtakken in hun handen (Openb. 7:9). Geen volk zal daar gemist worden!

Een verrijkende ervaring

Intussen is het bijzonder verrijkend om met mensen uit andere culturen en windstreken in aanraking te komen en met hen te mogen spreken over het Woord van God. Wie bij dit werk betrokken is, ontvangt dikwijls meer dan hij geeft. Vriendschapsbanden ontstaan soms over alle verschillen heen. Groter nog is het wanneer innerlijke banden mogen vallen, banden die de eeuwigheid zullen verdueren.

Het is waar dat er ook teleurstellingen worden opgedaan. Wij mensen kunnen ons vergissen en we hebben zelf zo'n bedrieglijk hart. We moeten maar gedurig vragen om ontdekt te worden aan alle valse gronden en om gebouwd te mogen worden op Christus alleen. Daar gaat de strijd toch over in het leven der oprechten. En juist daarin herkennen zij elkaar. Dan valt alle onderscheid weg. Een verrijkende ervaring. Motief voor

evangelisatiewerk? Op zichzelf genomen niet. Maar het is een zelfgift die wel genoemd mag worden.

De eer van God

Het allerbelangrijkste motief is de ere Gods. Bij de arbeid in Gods Koninkrijk mag het niet gaan om eigen eer, grootheid of succes, maar alleen om de eer van Gods lieve en heilige Naam. Dat is het uiteindelijke doel dat de Heere Zelf gesteld heeft. En daaraan maakt Hij alles ondergeschikt. Ook de zaligheid van zondaren en de opbouw van Zijn Kerk. Ja, zelfs het werk van de Middelaar (1 Kor. 15:28). Zou ons hart dan niet moeten branden, wanneer wij denken aan de duizenden die ronddolen in de macht van de vorst der duisternis? "Red degenen die ter dood gegrepen zijn, want zij wankelen ter doding, zo gij u onthoudt. Wanneer gij zegt: Zie, wij weten dat niet; zal Hij, Die de harten weegt, dat niet merken? En Die uw ziel gadeslaat, zal Hij het niet weten? Want Hij zal de mens vergelden naar zijn werk" (Spr. 24:11,12).

De beste dienst

Veel wordt er gepraat over wat het beste voor de vreemdelingen is. De één vindt dat asielzoekers en andere buitenlanders zich moeten voegen naar onze normen, wat die normen dan ook mogen zijn. Een ander vindt dat zij recht hebben op hun eigen culturele en godsdienstige identiteit (denk aan het hoofddoekje voor de moslimvrouw). Inburgeringsprogramma's worden opgezet en taalcurricula worden gegeven. Maar de beste dienst die we onze 'medelanders' kunnen bewijzen, is het uitdragen van Gods Woord. Een partijtje sjoelen met asielzoekers kunnen anderen ook. Maar als de kerk het Evangelie achterhoudt, wie zal het dan bekendmaken?

Het opwerpen van een dam

Onder de buitenlanders die zich hier (zoeken te) vestigen, zijn nogal wat aanhangers van andere godsdiensten: Hindoes, boeddhisten en vooral moslims. De islam is in hoog tempo bezig om de tweede godsdienst in ons vaderland te worden. Het is een van de redenen die christenen soms aanvoeren om een halt toe te roepen aan de instroom van asielzoekers. Wij houden ons met deze vraag thans niet bezig. Het is meer een zaak voor de politiek dan voor de kerk. Het gevaar

van het moslimfundamentalisme wordt helaas dikwijls onderschat. Er is echter nog een andere kant. De beste manier om de islam te bestrijden is niet door moslims te verachten, maar door onze islamitische naaste in liefde op Gods Woord te wijzen. Als de Heere dat Woord gebruikt, vallen er bressen in de muur van de islam. Zo kan er nog een dam worden opgeworpen tegen de wassende stroom van valse godsdiensten.

De kracht van de Heilige Geest

Onbegonnen werk, zal iemand zeggen. Inderdaad. Tenminste, als het moet in eigen kracht. Maar er is een betere weg. "Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden" (Zach. 4:6). We hebben daarstraks gewezen op het zedingsbevel uit Handelingen 1. Eigenlijk is dat geen bevel, maar eerder een belofte. Er staat immers wat vóór: "Maar gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, Die over u komen zal; en gij zult Mijn getuigen zijn..." (vs. 8). Dat is de weg die de Heere wijst. Geen activisme of krampachtigheid. Handen uit de mouwen? De handen eerst gevouwen! "Ontwaak, Noorderwind; kom, gij Zuidenwind...!" (Hoogl. 4:16).

De weg van Gods voorzienigheid

Hoe we ook denken over de duizenden buitenlanders in ons vaderland,

ze zijn er! Dat maakt niemand ongedaan. Hoe zijn ze hier gekomen? Daar zou veel over te zeggen zijn. Eén ding staat vast: er is een God Die alle dingen leidt in Zijn voorzienig bestel. Hij heeft het zedingsveld op onze stoep gelegd. We hoeven geen verre reis meer te maken om een moslim of heiden te ontmoeten. We kunnen ons ook niet meer verontschuldigen, als we hen ten enenmale voorbijlopen. Ze zijn hier gekomen in de weg van Gods voorzienigheid. Ook dat is een drangreden tot evangelisatiewerk.

Tot besluit

Moet het nu van mensen komen? Allerminst! De Heere kan en wil ons wel gebruiken, maar Hij heeft geen mensen nodig. Dat is ook die predikant gebleken met wie we begonnen. Terneergeslagen ging hij naar huis. Hij mocht geen uitnodiging doen onder de asielzoekers. Maar de Heere bracht ze Zelf. Toen het zondag werd, liep een Armeens gezin te zoeken naar de ingang van de kerk. Iemand sprak hen aan en vroeg wat ze wilden. In gebroken woorden kwam het antwoord: of ze er bij mochten zitten. De deur zwaaide open. Een paar vluchtelingen vonden een plekje onder het Woord. En ze zitten er nog steeds. Na vele jaren. Want God doet met Zijn Woord wat Hem behaagt.

Veenendaal, ds. C. Sonneveld.

Pim Fortuyn en Leefbaar Nederland

De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen op 6 maart heeft een politieke aardverschuiving te zien gegeven. Als die verkiezingen zouden worden doorvertaald naar de landelijke politiek dan zou dat betekenen dat de paarse coalitie van VVD, PvdA en D66 de meerderheid in de Tweede Kamer verliest en dat deze partijen samen blijven steken op zo'n 72 zetels, terwijl er dat nu 97 zijn. De stemmen zijn niet gegaan naar de oppositiepartijen. Deze bleven steken op het huidige niveau. De lokale poli-

tieke partijen, met Pim Fortuyn's Leefbaar Nederland voorop, zouden samen goed zijn voor 24 kamerzetels. Zowel de paarse coalitiepartijen als die van de oppositie hebben niet kunnen verhinderen dat Pim Fortuyn op spectaculaire wijze zijn intree heeft gemaakt in de Nederlandse politiek. In Rotterdam werd hij de grootste en in de opiniepeilingen haalde hij maar liefst 18 zetels. We kunnen gerust zeggen dat dit een nederlaag is voor de gevestigde politiek.

Verschuiving

Nu gebeurt het vaker dat er per verkiezing aanzienlijke verschuivingen optreden. In de meeste gevallen worden die binnen het bestaande politieke systeem opgevangen. Nieuwkomers schoppen het niet zo ver, zoals nu met Pim Fortuyn het geval is. De ouderen kennen nog wel de opkomst en de teloorgang van de Boerenpartij. Er gingen heel wat jaren overheen voordat de Boerenpartij echt een factor van betekenis was in de politiek. Toen dat stadium eenmaal was bereikt ging de partij al spoedig aan - onder andere - interne conflicten ten onder. De nieuwkomer staat nu ineens op een dermate groot aantal zetels, dat de gevestigde politiek er niet meer omheen kan. Die grote winst voor Pim Fortuyn en voor Leefbaar Nederland is des te opmerkelijker als we bedenken dat Fortuyn nog geen partij heeft en ook nog geen verkiezingsprogramma. Een boek van hem, waarin hij zegt niet alleen analyses, maar ook oplossingen te presenteren, zal op 15 maart verschijnen. Leefbaar Nederland heeft nog geen lijsttrekker en nauwelijks een programma.

Geen ideologie

Bolkestein geeft minister-president Kok de schuld. Er is te weinig gedaan om de instroom van vreemdelingen beheersbaar te houden en in te dammen. Die nagenoeg onbeheersbare en ongelimiteerde instroom van vluchtelingen, waaronder veel economische vluchtelingen, heeft allerei onrustgevoelens onder de bevolking veroorzaakt. Daarop springt Pim Fortuyn handig in. Natuurlijk is het vreemdelingenbeleid één van de oorzaken van de politieke aardverschuiving. Er zijn echter meer oorzaken aan te wijzen. Nederland kent, evenmin als andere westerse landen, nog een ideologisch gerichte politiek. De programma's van de grote partijen lijken heel veel op elkaar. Het is hooguit hier of daar een beetje meer of minder van hetzelfde. Zelfs van een partij als het CDA moet dat gezegd worden. Als men luistert naar een vraaggesprek met lijsttrekker Balkenende, waarin hem wordt gevraagd wat de C van zijn partij nu eigenlijk voorstelt, dan slaagt hij er niet in dat klip en klaar duidelijk te maken, maar blijft zijn uitleg steken in algemene termen als 'medemenselijkheid', 'rechtvaardigheid', enz. Door anderen is mijns inziens terecht

geconstateerd dat als de burgers van een land in een redelijke mate van welstand verkeren en de wensen van de consument voor een groot deel zijn vervuld, die burger zich niet meer door een politieke ideologie laat leiden, maar slechts nog consument is. Daarin is de staat niet meer de hoedster van de samenleving, maar slechts nog leverancier van diensten, waarvan de aard en omvang door middel van overleg, het poldermodel, wordt vastgesteld. De commentator in NRC-Handelsblad vergelijkt de staat met een buitengewoon grote supermarkt. De burger is tegelijkertijd klant en aandeelhouder en in die hoedanigheid eens in de vier jaar kiezer. Nu blijkt in de loop van de jaren dat het in die supermarkt niet goed gaat. De burgers, de klanten, komen in opstand. Ze willen een andere directie en ze willen ander personeel? Waarom? Wel, het blijkt dat in sommige afdelingen knollen voor citroenen over de toonbank gaan, men blij wordt gemaakt met dode mussen, de bewaking niet kan verhinderen dat de klanten elkaar bestellen of/en zonder betalen de deur uitgaan. Dit terwijl de directeuren zichzelf feliciteren met hun uitstekend beleid. Bestolen of mishandelde klanten die zich beklagen, krijgen in een onbegrijpelijke taal antwoord. Of het wordt hun te verstaan gegeven dat ze niet zo moeten zeuren of mopperen of moeilijk doen, omdat het allemaal te maken heeft met het zegenrijke gedogen. Als ze boos op hun fiets willen stappen, is die weg. Aldus het beeld dat in NRC-Handelsblad wordt geschetst. Wie zat het niet herkennen?

Onvrede

Pim Fortuyn is gewiekst genoeg om die onvrede uit te buiten. Thema's als onveiligheid door de toegenomen criminaliteit, vooral onder autochtone jongeren, het vreemdelingenbeleid en de problemen in de zorg, zijn thema's die de burger rechtstreeks raken. Elke dag worden er mensen geconfronteerd met lange wachtlijsten in de zorg. Paars heeft er veel geld tegen aan gegooid, maar de wachtlijsten zijn gebleven. Velen voelen zich niet meer veilig op straat, zeker niet in de grote steden. De totaal andere cultuur van vele vreemdelingen roept in toenemende mate weerstand op. Mensen die in de buurt wonen van een asielzoekerscentrum komen op grond van de uiterlijke waarnemingen

vaak tot geen andere conclusie dan dat de bewoners van zo'n centrum niet anders doen dan lanterfant en inkopen doen. Dan rijzen vanzelf de vragen. Hoe kan dat allemaal? Ik moet hard werken voor de kost. En zij? Hoe komen ze aan het geld? Is de uitkering dan zo ruim? Ze kunnen het geld beter besteden voor de gezondheidszorg en het onderwijs. Allemaal gevoelens van onvrede die versterkt zijn geworden door de gebeurtenissen op 11 september vorig jaar in New York.

Oplossing?

Deze thema's spreken vele mensen aan. Ook ons. Is een man als Pim Fortuyn echter een oplossing voor de geschetste problemen? En - afgezien daarvan - zitten we echt op zo iemand te wachten, die door Bolkestein werd aangeduid als Sjors van de rebellenclub? Is Pim Fortuyn de oplossing voor de problemen in ons land? Voordat ik de overwegingen daarbij aanreik, wil ik die vraag op voorhand al negatief beantwoorden. Wellicht dat hij in staat zal blijken te zijn om op de genoemde terreinen Nederland wat leefbaarder te maken, al moeten we daarvan geen wonderen verwachten. Als een maatschappij is verwaarloosd, zal het lang duren voordat er weer iets behoorlijks van is gemaakt. Als de in de paarse coalitie teleurgestelde burgers binnen korte tijd geen resultaten zien, zal de teleurstelling wederom toeslaan. Er zijn redenen te over om bevreesd te zijn voor de toekomst. In de tijd die nog rest tot de Kamerverkiezingen zal Fortuyn proberen zijn winst nog groter te maken. Misschien is dat niet eens zo moeilijk; mensen willen graag bij een winnaar horen. Waarom zeg ik nee tegen Pim Fortuyn en de zijnen? In de eerste plaats is alle politiek die niet ideologisch is ingebed slechts een korte levensduur beschoren. Het bespelen van de onlustgevoelens van de bevolking werkt maar voor een tijd. Vandaag kan dat resultaat hebben, morgen zijn er andere zaken die de aandacht vragen. Pim Fortuyn kan nu heel makkelijk roepen hoe het niet moet, maar aangeven hoe het wel moet zal niet zo eenvoudig zijn. Ten tweede: Wij belijden dat de overheid zich bij regering, bestuur en rechtspraak moet laten leiden door het onfeilbare Woord van God. Van Pim Fortuyn hebben we in dat opzicht niets goeds te verwachten. Van een

man, die een homoseksuele levenswijze praktiseert, mag niet worden verwacht dat hij aandacht zal hebben voor een deel van het Nederlandse volk dat op grond van de Heilige Schrift daar ernstige bezwaren tegen heeft. Van hem zal eerder moeten worden verwacht dat de ontwikkelingen worden doorgezet dan afgeremd. Hoe zijn de gedachten van Pim en de zijnen over ethische kwesties als abortus, euthanasie en andere zaken die te maken hebben met het menselijk leven?

Zal, in de derde plaats, Nederland met Pim Fortuyn leefbaarder worden? Het is maar wat we onder leefbaar verstaan. Misschien, als we er onder verstaan een samenleving, waarin de staat leverancier van diensten is, nu met een nieuwe directie, die haar best doet om de wensen van de klant te bevredigen. Misschien als de onrustgevoelens wat kunnen worden ingedamd. Maar hebben we dan de regering die Nederland leefbaar maakt? Wordt leefbaarheid bepaald door de mate waarin de mens in staat wordt gesteld in weelde en welvaart te leven? Heeft leefbaarheid niet in de eerste plaats te maken met een leven dat en een samenleving die zich laat

gezeggen door Gods heilzame inzetten? Blijft niet aangrijpende werkelijkheid: Wie God verlaat, heeft smart op smart te vrezen? Heeft leefbaarheid niet veel meer te maken met het gebrek aan kinderen Gods, waarvan de Heere zegt dat als zij zich veroetmoedigen onder de oordelen en bidden en Zijn Naam aanroepen en zich bekeren van hun boze wegen, dat Hij dan uit de hemel zal horen en hun zonden vergeven en hun land genezen (2 Kron. 7:14)? Dáár wringt de schoen. Ja, inderdaad, de verwaarlozing van de samenleving zit tot in de nerven, zoals ik ergens las. Tot in de nerven van ons goddeloze bestaan, dat niet naar Gods Woord wil horen. Tot in de nerven van onze samenleving waarin christelijke normen en waarden worden uitgesneden alsof het een kankergezwel zou zijn. Pim Fortuyn is geen verbetering. Laten we ons niet laten misleiden. Temeer is nodig gebed voor hen die zich willen laten leiden door de normen van Gods Woord in politiek en samenleving, zonder daarbij water in de wijn te doen ter wille van de macht. Temeer hebben zij onze steun en stem nodig.

ds. W. Silfhout.

geven door het Deputaatschap voor Israël van onze gemeenten, toch blijkt er nog steeds behoefte aan nieuwe studies en publicaties op dit terrein. Ook onze Generale Synode heeft onlangs nog eens nadrukkelijk aangedrongen op verantwoorde, Bijbelse bezinning op Israël. In de grote verwarring op dit terrein is een helder en duidelijk geluid onmisbaar. Wat mogen we nu van dit nieuwe centrum hierin verwachten? Sommigen vragen aan ons, als deputaatschap voor Israël van de Gereformeerde Gemeenten, of we niet meer zouden moeten doen. Wie evenwel de inhoud van het artikel over de oprichting van het centrum gelezen heeft, zal moeten begrijpen dat we met dit initiatief niet mee kunnen doen. Onze opvattingen over onze verhouding tussen Kerk en Israël verschillen nogal wat van wat dit centrum beoogt.

Luisteren

Drs. Van Campen, de eerste directeur van dit onlangs opgerichte centrum, zegt over de bezinning o.a. het volgende: "Recht doen aan het Joodse zelfverstaan en luisteren naar hen aan wie de Schriften zijn toebetrouwd; ik heb het gevoel dat we daar in de gereformeerde gezindte weinig aan toekomen". Drs. Van Campen vindt luisteren heel erg belangrijk. Horen we hier niet een hedendaagse opvatting doorklinken, die de Joodse godsdienst naast het Christendom wil plaatsen? Dan is er geen plaats meer voor Evangelieverkondiging, maar op zijn best een samenspreking op voet van gelijkwaardigheid. Van Campen stelt al, dat men geen voorstander van zending onder de Joden is. Hij ziet de roeping van de Kerk als een delen in de roeping van Israël, namelijk een licht te zijn voor de volken. Dan hoeft er vervolgens nog maar één stap gezet te worden naar de twee wegenleer, waarbij men stelt dat de Joden op hun eigen wijze wel zalig zullen worden, zonder Christus. Nadrukkelijk heeft Van Campen wel aangegeven dat hij die laatste stap niet wil zetten. Maar toch gaat hij wel een heel eind deze weg op. En kom je onwillekeurig dan niet op een hellend vlak terecht...? Drs. Van Campen bepleit een houding van "luisteren, dienen en getuigen". Dat zijn mooie woorden, maar de vraag is hoe ze gevuld worden. Als drs.

Een nieuw Centrum voor Israëlstudies

Bezinning

In het Reformatorisch Dagblad hebben we onlangs kunnen lezen dat er een nieuwe impuls is gegeven aan de bezinning ten aanzien van de positie van het volk Israël. In Ede is een *Centrum voor Israëlstudies* opgericht. Het is een samenwerkingsverband tussen de Gereformeerde Zendingsbond (GZB), het Deputaatschap voor Kerk en Israël van de Christelijke Gereformeerde Kerken en het Instituut voor gemeenteopbouw en theologie van de Christelijke Hogeschool Ede (CHE). In het RD van 2 maart 2002 lichten drs. M. van Campen (Herv. Gereformeerd) en ds. H. Biesma (Chr. Gereformeerd) dit initiatief nader toe. Drs. van Campen is geen voorstander "van zending onder de Joden". Ds. Biesma merkt op: "Van Israël kun je ook leren wat de aard van de verlossing is. Joden hebben een heel aardse verwachting van het Koninkrijk

van God". Het blijkt dat men dit centrum vooral heeft opgezet om richting het Joodse volk vooral te "luisteren, dienen en getuigen". Het is de bedoeling dat in de nabije toekomst vanuit dit centrum een werker in Israël wordt gestationeerd. In een vraaggesprek kwam ook aan de orde of er contacten zijn geweest met het deputaatschap Israël van de Gereformeerde Gemeenten. Die contacten zijn er niet geweest, maar de initiatiefnemers sluiten niets uit. Hoe moeten we dit initiatief beoordelen?

Studie

Hoewel er over het Joodse volk en de toekomstverwachting van de Kerk al veel gedacht en geschreven is, ook in het recente verleden (denk alleen al aan de publicaties van het Bezinningscomité Israël. Aan de serie Vergeten Eerstelingen, maar ook aan een aantal brochures uitge-

Van Campen, wat dit luisteren betreft niet alleen spreekt over een beter verstaan van de taal, maar ook over de betekenis van bepaalde Schriftgedeelten, dan kunnen hier vanuit de praktijk zeker vragen worden gesteld. Persoonlijk spraken we zevenmaal met rabbijnen zowel thuis als in diverse syngogen, maar in die ontmoetingen zijn we wel geschrokken van de wijze waarop men met de Heilige Schrift omging. Er was geen sprake van nauwgezette exegese, maar alleen van een leggen van rabijnse verklaringen over de tekst. Paulus sprak al van een deksel dat weggenomen moet worden. Graag willen we ons voordeel doen van hun kennis van de Hebreeuwse taal, dat deden onze oudvaders ook al. Maar als in een persoonlijk gesprek een opperrabijn je tegenwerpt dat je maar steeds spreekt over een zondig hart, een nieuw hart, kennen met het hart en zegt: voor ons is de godsdienst een zaak van het verstand en niet van het hart, dan kun je je oren niet geloven. Ik heb hem de betekenis van het Hebreeuwse woord 'kennen' onder de aandacht gebracht, wat altijd een kennen in liefde, met het hart, met ervaring of bevinding, betekent. En als dan in eenzelfde gesprek met enige trots door de vrouw van de rabijn verteld wordt dat haar man een boek over koning David heeft geschreven, waarin hij aangetoond heeft dat David niet in de zonde van overspel gevallen is... Ik heb hem gevraagd hoe hij dan over de Psalmen 32 en 51 dacht, maar die had hij er maar niet bij gebruikt!

Verlossing

Ds. Biesma vindt het belangrijk om "van de Joden leren wat de aard van de verlossing is". Bij een dergelijke opmerking rijst onwillekeurig de vraag of hij ooit wel eens diepgaand met orthodoxe Joden over verlossing en verzoening gesproken heeft. Het rabbinale Jodendom loochent de doodstaat van de mens, leert een vrije wil en een vermogen om zelf je zaligheid te verdienen. Men loochent de noodzaak van plaatsbepaling, dus van het borgwerk van de Messias! Moeten wij dan van hen gaan leren wat de verlossing inhoudt? De leer van de verlossing behoeven we niet van de Joden te leren. De leer en de aard van de verlossing wordt ons geleerd in de

Bijbel. In zowel het Oude als het Nieuwe Testament wordt uitvoerig geschreven over wat in Zondag 5 van de Heidelberger Catechismus glashelder is samengevat over de verzoening door voldoening. Die verlossingsleer hebben Joden en niet-Joden nodig.

Dienen

Wat het dienen betreft, waarover in de samenwerkingsovereenkomst wordt gesproken, het is goed om bij iedere ontmoeting niet hoogmoedig boven een ander te gaan staan. Zeker tegenover het Joodse volk is er veel uit het verleden waarover we ons als westerse mensen moeten schamen. Maar voor de waarheid van Gods Woord behoeven we ons niet te schamen. En een diepe overtuiging van deze waarheid wordt in onze tijd wel te gemakkelijk als hoogmoedig bestempeld. Het rechte dienen van het Joodse volk zal niets anders kunnen inhouden dan het goede. Ja het beste, voor dit volk te zoeken en dat is: het heil in Christus.

Drs. van Campen spreekt ook nog over getuigen. Getuigen van de blijde boodschap van het kruisevangelie is een opdracht van de Koning der Kerk aan Zijn gemeente. Petrus en Paulus hebben richting het Joodse volk niet anders gedaan. Terecht zegt men ervan dat dit meer is dan een vrijblijvend dialoog. Ook kunnen we ons erin vinden als gezegd wordt dat de Schriften met de Joden zo moeten lezen dat wat over de Messias gezegd wordt, zichtbaar wordt. Zo proberen we, als Deputaatschap voor Israël van de Gereformeerde Gemeenten, dit ook te doen in een Bijbelcursus die gereedgemaakt wordt. Toch begrijpen we niet dat drs. van Campen en ds. Biesma niet van verkondigen willen spreken. Een rabijn zou er bezwaar tegen gemaakt hebben. Het komt teveel van bovenaf. We geloven evenwel dat het voluit Bijbels is zo te spreken en te handelen. In de Handelingen komt het vele malen in die betekenis voor. Het gezag dat hier aan de orde is, komt niet van mensen, maar van God. Het gaat ten diepste op de proclamatie van de waarheid Gods, zo ze in Christus gestalte krijgt. Hij alleen is de Weg, de Waarheid en het Leven, niemand komt tot de Vader dan door Hem. *Hoe zullen zij dan Hem aanroepen, in Welken zij niet*

geloofd hebben? En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt (Rom. 10:14). Zo hopen we dat aan het Joodse volk te verkondigen. Daarom blijven wij ook spreken over ons "Deputaatschap voor Israël, voor Evangelieverkondiging en diaconale hulpverlening". En zo wordt het ook door de contacten die we inmiddels in Israël hebben, gevraagd.

Opdracht

De kerk heeft een taak om onder de "beminden om der vaderen wil" (Rom. 11) het Evangelie van de Heere Jezus duidelijk te verkondigen. In de uitvoering van deze opdracht is het van groot belang dat we oprecht en goed gezind zijn. Maar het is ook van het grootste belang dat we de verschillen tussen Jodendom en Christendom niet moeten verdoezelen, maar eerlijk benoemen. Buiten het geloof is er voor Jood en heiden geen redding en verlossing mogelijk. Ook de Joden moet het kruis van Christus duidelijk gepredikt worden. Een voorganger van een Joodse gemeente zei eens tegen me: We hebben (behalve op politiek gebied) meer gemeenschappelijk met de Islam dan met jullie. Er is inderdaad een verdrietige afstand, hoewel we hen willen aanspreken op onze gemeenschappelijke Tenach (het Oude Testament). Laten we het maar onder ogen zien dat de omgang met de Heilige Schrift door het orthodoxe Jodendom weinig licht werpt op de ware boodschap van het Oude Testament en daarom ook weinig kan betekenen voor de christelijke geloofsleer. De apostel Paulus heeft er van gezegd, en het is nog de waarheid: *Zo zijn zij wel vijanden aangaande het Evangelie, om uwentwil.* Het blijft ook waar wat dan volgt: *maar aangaande de verkiezing zijn zij beminden, om der vaderen wil.* (Rom. 11:28). God wil dat zij door onze barmhartigheid, barmhartigheid zullen verkrijgen (v.32). Laten we hen dan het Evangelie verkondigen, zoals Christus Zelf het ons opgedragen heeft en Paulus het in de praktijk heeft gebracht.

Namens het Deputaatschap voor Israël, ds. C.J. Meeuse.

Boekennieuws

M. Timmermans, **Het geloof behouden, uitgave Timmermans te Veen, 284 blz. Prijs €17,-.**

Dit boek is het derde deel van een triologie, waarin de lezer wordt meegenomen naar de tijd van de dertigjarige oorlog in het Duitsland van de 17e eeuw.

De hoofdpersoon van het verhaal is een jonge man, Johan von Breitenveld, die op zijn voetreis door het land de verschrikkingen van deze

oorlog van nabij meemaakt. Wreed worden duizenden weerloze burgers en boeren gedood. Velen moeten vluchten voor hun leven en verliezen al hun bezittingen. Heel persoonlijk ondervindt Johan dat in zijn familie. Maar bij al zijn wedervaren komt steeds weer de kracht van zijn geloof naar voren, waardoor hij in diepe en biddende afhankelijkheid van de Heere gevaren trotseert en hulp verleent aan ellendigen. In zijn worste-

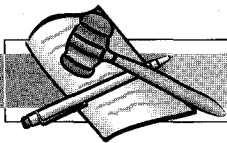
lend geloofsleven mag hij veel kracht putten uit Gods Woord, maar ook krijgt hij veel onderwijs uit de Heidelberger Catechismus, die hem dierbaar geworden is.

Het is ook de voornaamste bedoeling van de schrijver, zoals hij in een naschrift aangeeft, om vooral aan de jongeren, duidelijk te maken welk een rijke schat er in dit Troostboek verborgen ligt.

Behalve enkele storende taalfouten (op blz. 183 moet bij een volgende druk twee keer "zei" veranderd worden in "zij") is het een keurig gebonden uitgave met prachtige illustraties van Adri Burghout.

Gouda,

H. van Dam.

Kerknieuws

Beroepen:

te Leerdam: ds. G.J.N. Moens te Goes;
te Gorinchem: ds. J. Driessen te Doetinchem;
te Hendrik-Ido-Ambacht: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk;
te Krabbendijke: ds. M. Karens te Werkendam;
te Moerkapelle en te Rotterdam-Zuidwijk: ds. W. Harinck te Woerden;
te Rotterdam-Alexanderpolder: ds. L. Blok te Ermelo;
te Rotterdam-Zuid: ds. A.J. Gunst te Benthuisen.

Bedankt:

voor Zwolle: ds. A.J. Gunst te Benthuisen.

KERKELIJK JAARBOEK GEMEENTE ZWOLLE

Regeling preekbeurten G. Vlastuin.
Tel. nr. gewijzigd in: 0529-460355 (blz. 320).

AANGEPASTE KERKDIENTST TE KAMPEN

D.V. zaterdag 23 maart 2002 zal in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Kampen een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. Het onderwerp is: De moordenaar aan het kruis, Luk. 23 : 39 t/m 43. In deze dienst hoopt voor te gaan ds. C.G. Vreugdenhil, predikant te Groningen.

De dienst begint om 14.30 uur.
Iedereen is van harte welkom.

KERKNIEUWS

De Generale Synode van 30 januari jl. heeft het rapport van de commissie echtscheiding en ambt aanvaard. Ter uitvoering

van de richtlijnen, genoemd in dat rapport, heeft de kerkenraad van Nijkerk in broederlijk overleg met de genabuurde gemeente Ermelo unaniem en met volle vrijmoedigheid besloten dat onze geliefde herder en leraar, ds. Beens onze gemeente(n) mag blijven dienen in Woord en sacramenten. De Heere mocht over deze beslissing Zijn onmisbare zegen willen gebieden!

De kerkenraad der Gereformeerde Gemeente te Nijkerk.

PASTORIEZORGEN

Reeds acht zondagen is het onze ambts-

broeder ds. A. Bac uit Bodegraven niet mogelijk in de dienst des Woords voor te gaan. Ook andere ambtelijke arbeid kan hij helaas niet verrichten. Dit in verband met grote vermoeidheid. Er is gelukkig wel sprake van enige verbetering, maar het is helaas niet over. Vandaar dat hij op 22 maart a.s. naar het academisch ziekenhuis in Leiden moet voor nader onderzoek en mogelijk verder medische begeleiding. De grote Herder der schapen breide Zijn zorg over hem en zijn vrouw uit: "Komt gijlieden in een woeste plaats hier alleen en rust een weinig..." Markus 6 : 31m. Rusten bij de enige Goede Herder, dat bidden we vanuit de gemeentekring en namens de redactie van harte toe.

In verband met het bovenstaande begrijpt u wel, dat al zijn gemaakte afspraken tot nadere berichtgeving moeten vervallen.

ds. G.J. van Aalst.

Berichten

PAASZANGAVOND IN VEENENDAAL

Op D.V. 23 maart zal er een paaszangavond worden gehouden in de Adventkerk, Vijftien Morgen 51 in Veenendaal. Aanvang 19.30 uur. Medewerking hieraan verlenen: mannenkoor "Datheen" uit Leiderdorp, Gemengd koor "Met hart en stem" en Jongerenkoor "Nova Cantica". De opening wordt verzorgd door ds. C. Somevelt.

EVANGELIST VAN DE BREEVAART IN BEEKBERGEN

Op D.V. donderdagavond 21 maart hoopt evangelist G. van de Breevaart iets te vertellen over zijn werk in Leeuwarden. Hij werd in 1998 aangesteld tot parttime evan-

gelist in de Friese hoofdstad. De avond wordt gehouden in de kerk aldaar. Van de Breevaart zal tijdens het eerste deel van de avond een inleiding houden over het evangelisatiewerk. Daarna is er gelegenheid om hem vragen te stellen. De bijeenkomst begint om 19.30 uur en zal uiterlijk 21.00 uur worden besloten.

DATHEEN SAMENZANGAVOND TE THOLEN

Op D.V. zaterdag 23 maart a.s. organiseert stichting "Musica Sacra" een Datheen samenzangavond in de Ned. Herv. Kerk te Tholen. Het programma voor deze avond bestaat uit het gemeenschappelijk zingen van de eeuwenoude psalmbelijming van Petrus Datheen.

De opening en meditatie wordt verzorgd door dhr. J.A. Bliëk uit Krabbendijke. De toegang is vrij. Er zal een collecte worden gehouden waarvan de opbrengst bestemd is voor het Isaac Da Costa Fonds. Aanvang 19.30 uur.

ONDERSCHIEDEN

Op 1 maart j.l. is ouderling I.A. Kole benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Er werd grote waardering uitgesproken voor het vele dat hij gedaan heeft voor het jeugdwerk, bijna dertig jaar als ambtsdrager in onze gemeente, als bestuurslid van de sociale academie De Vijverberg (nu CHE) te Ede en zijn inzet voor de gehandicaptenzorg.

Op de genoemde datum heeft Kole afscheid genomen van de christelijke hogeschool de Driestar te Gouda, waar hij meer dan dertig jaar gewerkt heeft, nadat hij eerst vijf jaar in Ridderkerk verbonden was aan de ds. G.H. Kerstenschol en zes jaar aan de Mulo/Mavo in Lisse. De Heere alleen komt alle eer toe.

Namens de kerkenraad van Berkenwoude,
H. Markus.

HONGERSNOOD IN MALAWI...

Vijf uur in de ochtend schrik ik wakker. Het is nog half donker buiten en het regent een beetje. Ergens hoor ik een baby huilen. Zo half wakker besef ik: daar zit een hongerige vrouw met een baby'tje bij onze achterdeur. Tegen half zes begint het aantal mensen sterk te groeien. Als we buiten komen, is dit al een kleine schare geworden van minstens 60 mensen. Meestal vrouwen; verzwaakte oma's die wat voortploeteren (het gebrek aan voedsel veroorzaakt opgezette benen). Verder staan er jongere vrouwen met uitgeteerde baby'tjes op hun rug. Ook zijn er enkele mannen bij, soms met een houweel in de hand voor het geval ze wat los werk kunnen krijgen. Allemaal zijn ze bereid om wat werk te doen in ruil voor voedsel. Zelfs de magere oude vrouwen. Ik kijk in hun verwezen, smekende ogen. Zij weten dat het voor ons onmogelijk is om hen allen te helpen. Het is hartverscheurend om er een paar te moeten uitkiezen: jij en jij, jij en jij... De anderen lopen niet weg, zij blijven zitten met gebogen schouders en ogen die zeggen: onze krachten zijn uitgeput! De oude Jesaja gaat liggen, opgerold in de zon. Hij zegt: als ik nu ga lopen, zal je me niet meer levend zien - hij is uitgeteerd...

De mensen zeggen dat het de ergste hongersnood is in meer dan 50 jaar. Veel van de oude mensen herinneren zich nog de hongersnood van 1949 - maar zij zijn er van overtuigd dat deze erger is. De tegenstrijdigheid is dat deze situatie een gevolg is van te veel regen. De overvloedige regen van het vorige seizoen heeft de kunstmest weggespoeld en de maïs doen verrotten. De regering voert nu dure maïs uit Zuid-Afrika in. Gewone mensen kunnen die niet betalen. Hoewel de president van Malawi het onlangs nog ontkende, sterven er veel mensen van de honger.

Het Nkhoma ziekenhuis, gelegen in het centrale gedeelte van Malawi, probeert op dit ogenblik alleen de nood in de omgeving van het ziekenhuis te verlichten. Het plan is om eenmaal per week bij de acht verschillende gezondheidscentra, die binnen een straal van 20 km rond het ziekenhuis gelegen zijn, voor de meest zwakken elk 2 kg maïs te geven. De mensen zullen door de plaatselijke hoofdmannen en ouderlingen worden geselecteerd. Op deze manier worden ten minste 80 zakken maïs per week uitgedeeld. Speciale aandacht wordt gegeven aan vrouwen met kinderen onder de vijf jaar. De kinderen worden gewogen en onderzocht. Hieruit blijkt hoe erg de ondervoeding is.

Als Gereformeerde Gemeenten werken we al jaren samen met het ziekenhuis in Nkhoma. Zo worden op het ogenblik 1500 weeskinderen geholpen. Deze kinderen zijn wees geworden ten gevolge van de ook in Malawi heersende Aids-epidemie. Ook wordt de studie betaald van een verpleegster om zo de leiding van het ziekenhuis te versterken. We voelen ons verbonden met de mensen van Nkhoma en willen graag diaconale steun verlenen om de grootste nood daar te lenigen.

Hoe erg de situatie is blijkt uit het feit dat het gelukkigen zijn die nog pompoenbladeren en groene bananen hebben om te eten. De predikant van de presbyteriaanse kerk van Lilongwe, ds. Van Velden, is moedeloos: "De mensen die bij mij werken krijgen soms dertien familieleden op bezoek om een bordje eten te krijgen. Sommigen hebben drie dagen niets gehad. De honger gaat gepaard met veel ziekten. Op het ogenblik sterven er veel mensen aan cholera. Veel mensen kunnen niet naar het ziekenhuis omdat zij geen geld hebben voor medische hulp.

Daar de voorziening van de staat ten enenmale ontoereikend is, moet ook voor medicijnen worden betaald.

Het is niet een probleem voor de korte termijn. Hoewel de maand april oogsttijd is, gaan veel mensen de onrijpe maïs nu al opeten. Bovendien zijn er velen die geen maïs hebben geplant. Of geen kunstmest hebben gezaaid, zodat de oogst veel minder is dan die zou kunnen zijn. Daarnaast is er in het hele land honger. In de centrale provincie lijdt 72% honger. Indien er meer geld beschikbaar zou komen, kan een groot gebied land worden bestreken dan de directe omgeving van Nkhoma. Daarbij zal dan gewerkt worden via de hulpverleningsarm van de Nkhoma synode van de Presbyteriaanse kerk van Malawi.

We mogen elkaar wijzen op wat geschreven staat in Jak. 2: 14-17 over een broeder of zuster die gebrek hebben aan dagelijks voedsel... Daarom: help de Malawiërs in hun honger en maak uw gift over op **giro 307447 t.n.v. het Dep. tot Hulpverl. in Bijz. Noden te Woerden m.v.v. "noodhulp Malawi"**.

J. van Heteren, algemeen secretaris.

DISTRICTSAVOND VAN DISTRICT WEST JBGG

Op D.V. 23 maart 2002 zal er een districtsavond gehouden worden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Hoofddorp, Kruislaan 52. Onderwerp: Bijbelvertaalwerk en Bijbelvertalingen. Er zal een forum worden gehouden m.m.v. de heren R. de Blois en N. van Steensel. De avond begint om 19.45 uur. Iedereen is hartelijk welkom! Bereid je alvast voor op het onderwerp om vragen te kunnen stellen.

INGEBRUIKNEMING ORGEL SEBAKERK KRIMPEN AAN DEN IJSSEL

Op D.V. zaterdag 23 maart a.s. zal in de Seba-kerk van de Gereformeerde Gemeente van Krimpen aan den IJssel het nieuwe orgel in gebruik worden genomen. Naast meditatie door ds. A. Schot is er veel samenzang. Tijdens deze bijeenkomst zal het orgel, gebouwd door de bekende orgelbouwer Hendriksen en Reitsma uit Nunspeet, worden overgedragen aan de kerkenraad. Aansluitend zal de bekende organist van de Grote Kerk te Gorinchem, Jan Bonefaas, werken ten gehore brengen van Max Reger, Jan Zwart, Mendelssohn, O. Dienel e.a. en besluiten met zijn eigen Fantasie over Psalm 72. Na afloop is er koffie en frisdrank. We beginnen om 19.30 uur. Toegang is gratis!

BERICHTJE UIT SCHOOL EN BIBLIOTHEEK

De overweldigende verkoop van de jubileumuitgave *Ontboezemingen*, aan het einde van de herdenkingsdienst op 26 januari j.l., was voor allen die bij de school en/of bibliotheek betrokken zijn bemoedigend. Inmiddels is de tweede druk van dit jubileumboek verschenen. Naar we vernemen hebben zijn al meer dan 4000 exemplaren verkocht. Een beperkt aantal is nog op voorraad, maar... een derde druk zal niet verschijnen. Dus op = op. Allen die hiermee de bibliotheek indirect hebben gesteund zeggen wij hartelijk dank.

Na de herdenkingsdienst i.v.m. het 75-jarig bestaan van onze Theologische School is er een groepsfoto gemaakt van de daarbij aanwezige predikanten. Een aantal belangstellenden heeft gevraagd om een afdruk van deze groepsfoto. Om een ieder in de gelegenheid te stellen een afdruk van deze groepsfoto te kunnen kopen, willen wij u deze *éénmalig* aanbieden. Formaat foto: 13x18 voor €7,00; 20x28 voor €12,50. Inclusief verzendkosten. De bestellingen kunnen **alleen** schriftelijk gedaan worden bij: **Fotografie Willem van Cappellen, Rotterdamseweg 20, 2921 AP Krimpen a/d IJssel**. Na betaling van het verschuldigde bedrag op Postbank rekening 4308900, met vermelding van uw naam, adres en woonplaats wordt de foto/worden de foto's u toegezonden.

Van de herdenkingsdienst is een bandopname gemaakt. De totale opname is vanaf 2 cassettebandjes te beluisteren. Deze

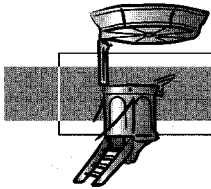
worden u aangeboden voor €12,00 per set (incl. verzendkosten).

De cassettebandjes zijn **alleen** schriftelijk te bestellen bij: Bram Ruit Audio, Meerkoet 44, 2986 XC Ridderkerk. Na overmaking van het verschuldigde bedrag op Postbank rekening 3909253, met vermelding van uw naam, adres en woonplaats wordt de set cassettebandjes/wor-den meerdere sets u toegezonden.

Alle bestellingen dienen voor 31 maart '02 binnen te zijn bij bovengenoemde adressen. Zij die al een bestelling hebben gedaan behoeven dat niet weer te doen omdat deze al gereserveerd zijn en doorgegeven.

Wij hopen op deze wijze tegemoet te zijn gekomen aan de wensen die aan ons kenbaar waren gemaakt.

uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 16.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. Driessen; Wolphaartsdijk 18.30 uur ds. B. v/d Heiden; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 15.00 uur dhr. Verschuure; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Vermeij; Zwolle 19.00 uur ds. Meeuse.

Predikbeurten

ZONDAG 17 MAART 2002

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Neele en 14.30 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. v/d Heiden; Almelo 10.00 en 15.00 uur ds. Tuinier; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Arnhem 10.00 uur leesdienst en 18.30 uur ds. Kleppe; Axel 19.00 uur ds. C. Harinck; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; Dinteloord 15.00 uur ds. de Jongste; Dirksland 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Doetinchem 9.30 en 19.00 uur (dovendiensten) ds. W. Harinck; Dordrecht 10.00 uur (H.D.) en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Mijnders; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 uur (H.A.) ds. Vreugdenhil; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 uur en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Boogaard; Goudswaard 10.00 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. de Wit; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. Paul; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Groningen 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. Baaijens; Hendrik-Ido-Ambacht 9.30 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoogvliet 10.00 en 15.30 uur dhr. G. Pater; Houten 11.00 uur leesdienst en 16.30 uur ds. v/d Net; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. Kleppe; Kapelle-Biezeling 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 8.30 en 15.00 uur leesdienst (Ned. Herv. Kerk); Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Krabbendijke 14.00 uur ds. Schipper; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Schot; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. Veenendaal; Leiderdorp 10.00 uur (doventolk) en 16.30 uur ds. Clements; Lelystad 15.00 uur ds. L. Blok; Lemmer 15.00 uur ds. Vreugdenhil;

Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Zippo; Naaldwijk 16.00 uur ds. van Aalst; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 9.30 en 14.00 en 18.30 uur dhr. van Boven; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur ds. v/d Net; Nieuwerkerk ZLD 15.00 uur (H.D.) ds. van Gelder; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Meeuse; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur ds. van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. v/d Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Opperdoes 10.00 en 16.00 uur ds. F. Harinck; Ouddorp 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. den Boer; Poederoyen 14.30 uur ds. Verweij; Rheden 10.00 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. van Aalst en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. Beens; Rijssen-Zuid 9.30 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 en 14.30 uur ds. Tanis; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Schreuder en 19.15 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Schot; Rotterdam-Zuid 17.00 uur ds. Schreuder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 18.00 uur dhr. Verschuure; Soest 9.30 en 15.00 uur dhr. Hoogerland; Spijkenisse 18.00 uur dhr. G. Pater; Sprang Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Stolwijk 19.00 uur ds. Clements; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. de Jongste en 14.30 uur leesdienst; Terwolde-De Vecht 9.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Tuinier; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Verweij; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. van Krimpen; Utrecht 18.30 uur dhr. Hoogerland; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Vlissingen 18.00 uur ds. Tanis; Waarde 9.30 en 18.00

DINSDAG 19 MAART 2002

Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. Veenendaal; Opperdoes 19.30 uur ds. v/d Net; Sint Annaland 19.30 uur ds. A.B. v/d Heiden.

WOENSDAG 20 MAART 2002

(BIDDAG)

Amsterdam-Noord (Melkweg 16) 14.30 en 19.30 uur ds. W. Harinck; Delft 14.30 en 19.45 uur ds. Golverdingen; Drachten 14.00 en 19.30 uur ds. van Krimpen; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. M. Karens; Enkhuizen 14.30 en 18.45 uur ds. van Dijk; Enschede 15.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Goudswaard 9.30 en 15.00 en 19.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. de Wit; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur ds. Boogaard; Katwijk aan Zee 15.00 en 19.30 uur ds. Mondria; Lelystad 14.30 en 19.30 uur ds. Vreugdenhil; Meeuwen 10.00 en 14.30 en 19.30 uur ds. F. Mulder; Naaldwijk 14.30 en 19.30 uur ds. van Dieren; Nieuwer ter Aa 15.00 en 19.30 uur ds. Visscher; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. B. v/d Heiden; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 en 19.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Centrum 10.00 en 15.00 en 19.45 uur ds. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 14.30 en 19.30 uur ds. Schot; Rotterdam-Zuid 14.30 en 19.45 uur ds. van Eckeveld; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 en 19.45 uur ds. v/d Net; Scheveningen 14.30 en 19.30 uur ds. Zippo; Spijkenisse 15.00 en 19.30 uur ds. P. Mulder; Sprang Capelle 15.00 en 19.30 uur ds. J. de Pater; Utrecht 14.30 en 19.30 uur ds. Veenendaal; Vlaardingingen 15.00 en 19.30 uur ds. Brugge; Westzaan 15.00 en 19.30 uur ds. Kleppe.

WOENSDAG 20 MAART 2002

Brakel 19.30 uur ds. Vermeij; Haarlem 19.30 uur ds. Gunst; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels (bijbellezing); Hilversum 19.45 uur ds. Meeuse; Mijdrecht 19.30 uur ds. Schreuder; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Ouddorp 19.30 uur dhr. Hoogerland; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur dhr. G. Pater; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur ds. Tanis.

DONDERDAG 21 MAART 2002

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Mondria; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Hogchem; Hoogeveen 19.30 uur ds. L. Blok; Kampen 19.30 uur ds. Melis; Krabbendijke 14.30 uur ds. Hofman (huw. bev.); Kruiningen 19.30 uur dhr.

Verschuure; Melissant 19.30 uur ds. Moens; Oosterend-Textel 19.30 uur ds. van Dijk (bijbellezing); Poortugaal 19.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Rhenen 19.30 uur ds. Veenendaal; Veen 19.30 uur ds. Schipper; Wageningen 19.30 uur ds. Meeuse; Yerseke 19.30 uur dhr. van Boven.

VRIJDAG 22 MAART 2002

Den Helder 19.30 uur ds. Beens.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH,

gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Catechisatie: dinsdagavond om de twee weken 18.15 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van

de Zevende Dags Adventisten, Eskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barcelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. v.d. Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Kootwijkerbroek ontving het bericht, dat de Heere op 3 maart 2002 uit het leven heeft weggenomen mevrouw

MAATJE WISSE-DIELEMAN

op de leeftijd van 85 jaar.

Met grote waardering denkt de kerkenraad terug aan de periode 1972-1985, waarin haar man, wijlen dominee C. Wisse, onze gemeente als herder en leraar mocht dienen. De Heere mocht de nabestaanden willen sterken in dit verlies.

Kootwijkerbroek, 6 maart 2002.

Namens de kerkenraad,
Ds. P. Blok, preses
H. Brons, scriba

"Deze ellendige riep; en de HEERE hoorde."
Ps. 34:7a

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Middelburg-Centrum geeft met droefheid kennis van het overlijden van haar geliefde oud-ambtsbroeder

WILLEM WAGENAAR

op de leeftijd van 78 jaar.

Van 1984-1999 heeft hij de gemeente met de hem geschonken gaven in eenvoudigheid en getrouwheid en liefde als ouderling mogen dienen.

De HEERE ondersteune en vertrooste zijn kinderen en kleinkinderen in dit grote verdriet en heilige deze roepstem aan hun en ons aller hart.

Middelburg, 7 maart 2002.

Namens de kerkenraad,
M.F. Hus, preses
B. Sturm, scriba

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie

Den Hertog 0314-341381/0548-515415

TEXEL. Ruim gelegen 6-8 pers. bungalows, 3-sl.k., wasm. en 4-6 pers. stacaravans, 2 sl.k., douche. Bel voor de folder: 0222-318391. Vakantieoord 'De Verrassing', Bijenkorfweg 6, Oosterend.

Bijbelcentrum 'Bij Simon de Looier'

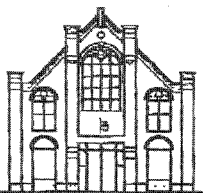
Evangelisatiepost Gereformeerde Gemeente Amsterdam
Looiersgracht 70-72, 1016 VT Amsterdam Tel. 020-6227742

Al uw **boeken en CD's** kunt u bij ons bestellen.

De opbrengst is bestemd voor het evangelisatiewerk.

Bij een bestelling boven €30 betaalt u geen portokosten.

U kunt telefonisch bestellen: **0252-419560** of **079-3417962**.

KLASSIEKE ORGELS

Hoofddealer van *Johannus, Eminent, Ahlborn, Sweelinck, enz.*

Stolk orgels

Tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbenrijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelsstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN KLASSIEK!

Herenkleding Accessoires

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: ~ 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:
Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033 - 2778068 / 033 - 2778899

Op afspraak - service aan huis

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Het Deputaatschap voor Israël zoekt, in verband met de uitbreiding van haar werkzaamheden, een

medewerker evangelisatie

voornamelijk voor de verspreiding van de Gods Woord en lectuur onder het Joodse volk in Israël en Oost Europa. De toename van de werkzaamheden heeft vooral betrekking op de distributie binnen de gemeenten en organisaties waar contacten mee worden onderhouden.

De nieuwe medewerker zal ook worden ingezet voor de coördinatie van vertaalwerkzaamheden en de distributie en het begeleiden van de Bijbelcursus van het deputaatschap.

In verband daarmee wordt gezocht naar iemand die aan de volgende functie eisen voldoet:

- een werk- en denkniveau hbo of academisch;
- goede mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid, ook in de engelse taal;
- administratieve en secretariële bekwaamheden;
- vaardig in het omgaan met de eigentijdse digitale kantoorhulpmiddelen;
- brede algemene theologische kennis (CGO-E of studierend) en van het Jodendom;
- bereid om regelmatig op werkbezoek te gaan naar de werkgebieden van het Deputaatschap.

Het betreft een functie voor drie dagen per week.

Informatie over de functie kan worden ingewonnen bij de tweede secretaris van het Deputaatschap, Ds. C. Neele. Tel. 0118 58 13 49. Sollicitaties kunnen vóór D.V. 23 maart a.s. gericht worden aan het Deputaatschap voor Israël, t.a.v. Ds. C. Neele, Prelaatweg 28, 4363 NE Aagtekerke

DEB-0683

**De echte herinnering zit in het hart,
wij zorgen voor een blijvend stijlvol gedenkteken.**

**De gedenkteken-onderhoudspecialist
Voor een gedenkwaardig blijvende herinnering**

Ons bedrijf verzorgt voor nabestaanden het onderhoud van gedenktekenen op begraafplaatsen door heel Nederland.

Wij bieden u dan ook een compleet pakket onderhoud tegen een gunstig tarief van €69,- per jaar en zullen blijvend zorg dragen voor een keurig onderhouden gedenkteken. Door het afsluiten van een onderhoudscontract zullen wij met blijvende zorg en toewijding garant staan voor een keurig onderhouden gedenkteken.

Voor inlichtingen: De gedenkteken-onderhoudspecialist

W. van den Berg
Waaierdans 14
2907 AN Capelle aan den IJssel
010-4582913

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 15
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010-460 05 09
Fax 010-435 79 12

BKG

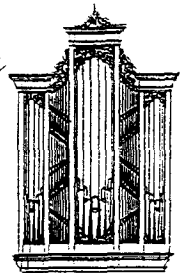
Stichting Bureau
Kraam & Gezins hulp **0341-270778**

Telefonisch bereikbaar van
8.30 uur tot 10.00 uur of spreek
onze voicemail in!

Princiepelijk,
Praktisch &
Plezierig!

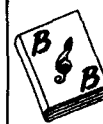
Begrafenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

*Orgelmakerij
Boogaard*

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM
Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 482614 - Fax (0187) 484520

HOUTSNIJWERK is ook voor U betaalbaar! J. Ockerse snijdt voor elke beurs en elk formaat; bijv. bijbelteksten voor trouw, belijdenis en jubilea. Ook bijbellessenaars. Laat u vrijblijvend voorlichten. **Kraatsweg 17, 6732 EV Harskamp. Tel. 0318 - 456383.**

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.
Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

SOS voor MALAWI

Nationale Noodtoestand afgekondigd...Ergste hongersnood sinds 50 jaar...70% van de 10 miljoen inwoners bedreigd door honger...Moeders verkopen kinderen... Basisvoedsel 300% duurder...Mensen eten onrijpe maïs en bladeren...

Beantwoord de Noodkreet! Giro 307447

Het deputaatschap heeft inmiddels € 45.000 beschikbaar gesteld aan de Presbyteriaanse kerk in Malawi voor deze noodhulpactie.

DOE

WEL

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
IN BIJZONDERE NODEN DER
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

GEZOCHT IN DELFT OF OMG.
inwoning (e.v. kost) per. aug./sept.
2002 i.v.m. studie. Arjan de Bruine
(20 j.) tel. 0111-642902.

VELUWE DE VALK/WEKEROM
goed verzorgde gezellige ingerichte
vakantiewoning, rustig en landelijk
gelegen, dicht bij bos.
0318-461624.

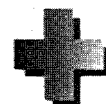
TE HUUR OP DE VELUWE
omg. Vaassen/Apeldoorn, klein
gezellig vak. huisje. 5 km. van de
bossen. v.a. €125,- p.w. Ook logies
met ontbijt. Tel. 078-6764478.

Boekenbeurs te Veenendaal

D.V. zaterdag 16 maart 2e-hands
boekenbeurs in het Ichtuscollege, aan
de Vondellaan 4. Van 10-16 uur.
U kunt ook terecht voor de verkoop
van uw GOEDE 2e-hands boeken.

Info: J. Droppert 055-5226789

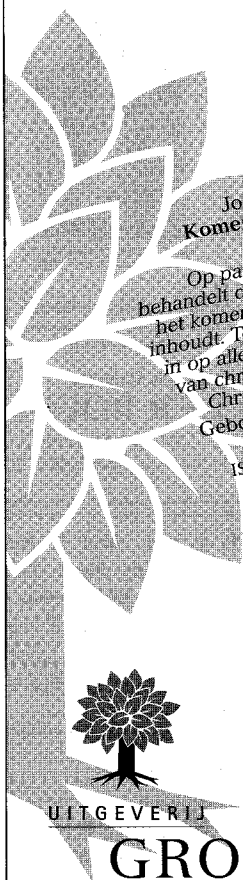
Kraamzorg?

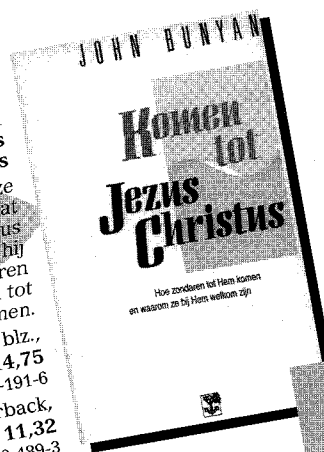
RST

Tel. 0342 - 422 324
Postbus 154, 3770 AD Barneveld

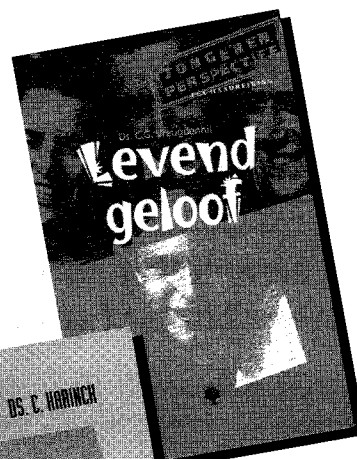
Belijdenisgeschenken

John Bunyan
**Komen tot Jezus
Christus**
Op pastorale wijze
behandelt de auteur wat
het komen tot Christus
inhoudt. Tevens gaat hij
in op allerlei bezwaren
van Christenen om tot
Christus te komen.
Gebonden, 208 blz.,
€ 14,75
ISBN 90-5030-191-6
Paperback,
€ 11,32
ISBN 90-5030-489-3

Ds. C. Harinck
Tot belijden geroepen
Harinck gaat in op vragen
die bij jongeren leven bij
het doen van belijdenis.
Gebonden, 155 blz.,
€ 12,23
ISBN 90-5030-380-3

SERIE
JONGERENPERSPECTIEF
Ds. C.G. Vreugdenhil
Levend geloof

Alles wat leeft, groeit. Dat zien we
overal om ons heen. Wat niet leeft,
kan geen groei vertonen. In deze uit-
gave wordt duidelijk dat er alleen van
geestelijke groei sprake kan zijn, als er
geestelijk leven is. Ds. Vreugdenhil
geeft een handreiking hoe we een
levend geloof kunnen krijgen en
vrucht kunnen dragen.
Paperback, 200 pag.,
€ 12,50
ISBN 90-5829-247-9

Verkrijgbaar in de boekhandel

Jubileumaanbiedingen

Theodorus van der Groe

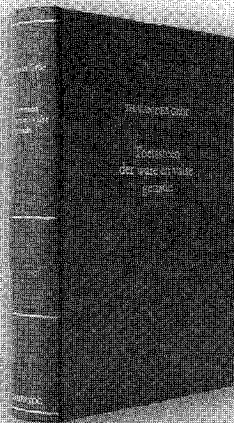
Toetssteen der ware en valse genade

Dit is één van de bekendste werken van de Kralingse predikant. Het verscheen in 1752/53 en is voor velen ten zegen geweest. Vele herdrukken heeft dit werk reeds beleefd. Aan de hand van de Heidelbergse Catechismus verklaart Van der Groe het zaligmakend werk des Geestes in de harten der oprecht gelovigen en het schijngeestelijk werk der tijdgelovigen.

Dit werk is geschreven om het christenvolk in Nederland op te wekken hun eeuwige staat grondig te beproeven en zich vast te houden aan het geloof dat eenmaal de heiligen is overgeleverd.

665 blz. gebonden 33100010

€ 49,50

Theodorus van der Groe

De Heidelbergse Catechismus

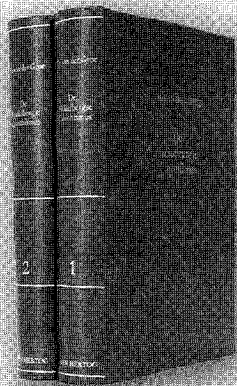
verklaard in 71 preken (2 delen)

Ds. J.J. Knap schreef over deze Catechismus in 1844: 'Zij verdient, onzes inziens, boven andere zeer de voorkeur. Door korthed en duidelijkheid beveelt zich deze verklaring aan. De schrijver pronkte niet met geleerdheid, noch begaf zich op het veld van nutteloze of te ver gezochte bespiegelingen. Duidelijk spreekt hij en waar zulks gelegen komt, wordt door hem aangewezen de invloed die de waarheid moet hebben op hart en wandel. Diep was hij doordrongen van de onmisbaarheid van de werking van de Heilige Geest, van des mensen onbekwaamheid om iets waarlijks goed te doen of te denken uit zichzelf.

Hebben wij aan de uiteenzetting en verdediging van deze waarheden geen dringende behoefte, vooral in de tegenwoordige tijd?

1126 blz. gebonden 33101033

€ 59,50

Bovenstaande twee boeken als pakket (bestelnr. 9950)

jubileumprijs tot 31-12-2002 € 99,50

Zacharias Ursinus

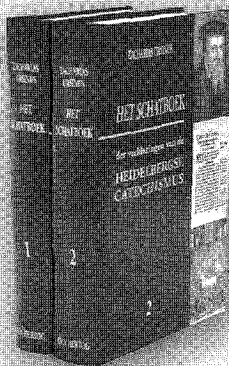
Het Schatboek (2 delen)

Dit 'Schatboek der verklaringen van de Heidelbergse Catechismus' is een commentaar op het bekende leerboekje van één der opstellers zelf. Daarom alleen al is dit een werk van grote waarde. Niet alleen voor predikanten, maar ook op verenigingen en bij persoonlijk gebruik door jong en oud van onschatbare waarde.

1169 blz. gebonden, met stofomslag 33104458

jubileumprijs € 49,50

na 31-12-2002 € 54,50

90 jaar!
Den Hertog

uitgeverij - boekhandel

Elzenkade 6 - 3992 AC Houten
Postbus 15 - 3990 DD Houten
Tel. (030) 637 34 34 - Fax. (030) 63
E-mail: boeken@hertog.nl - www.herto

Deze bestelbon zenden aan uw boekhandel of in een open envelop (zonder postzegel) aan:
Den Hertog bv, Uitgeverij en Boekhandel
Antwoordnummer 2610, 3970 VJ Houten

- ex. Toetssteen der ware en valse genade
- ex. De Heidelbergse Catechismus
- ex. Pakket (bestelnr. 9950)
- ex. Het Schatboek (2 delen)

Verzoekt toezending rechtstreeks of via

boekhandel: _____
Naam: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Woonplaats: _____
Handtekening: _____

DE SCAMBO/DER 16-03-02

Uitgeverij "Middelburg"

VERSCHENEN:
Ik heb geloofd;
daarom heb ik gesproken
Levensgeschiedenis van Z. Verhage

Een niet eerder verschenen levensbeschrijving. Verhage geeft een heldere, eerlijke omschrijving van zijn bekering en de omgang met Gods volk. Vooral met zijn zielenvriend oefenaar Jan Vader te Meliskerke. Hij kerkte o.a. in Middelburg, bij de bekende ds. H.H. Middel en ds. P. van Dijke. Met een historische toelichting, foto's en gegevens over de familie en het nageslacht.

Prijs: € 11,25

3e druk

De stem van de tortelduif
Uit het leven van Plonia Biemond

De ware bekering is in weinig boeken zó duidelijk, evenwichtig, indrukwekkend, maar ook zó liefdevol beschreven als in dit boek. Plonia heeft veel meegemaakt, maar zij wist in Wie zij geloofde en dat geloof beschaamde haar niet!

Prijs: € 11,25

Uitgeverij "Middelburg"

't Zanddorp 2, 4335 AJ Middelburg
tel. 0118-625472

SHGO

STICHTING HULPVERLENING IN GEZINNEN

Uitgaande van de Ger. Gem. in Ned.

Voor betaalbare en verantwoorde hulp in gezinnen waar uit de Statenvertaling wordt gelezen en geen TV aanwezig is.

Rijksgediplomeerde KRAAMHULP:
tel. 033-2774 547 of 0346-264 595.

Dagelijks bereikbaar, laat u tijdig inschrijven.

GEZINS- BEJAARDEN EN ZIEKENHULP:
tel. 0166-652 605.

Inlichtingen iecere werkdag van 8.30-10.30 uur;
vrijdags ook van 19.00 - 20.00 uur.

Belijdenisgeschenk

M. Golverdingen v.d.m.
Heimwee naar God

Zeven indringende preken die jongeren zullen aanspreken met omslag van Rien Poortvliet.

132 p. €12,50 (excl. verzendkosten)

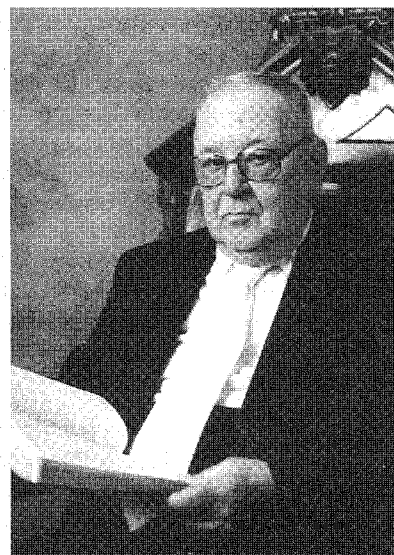
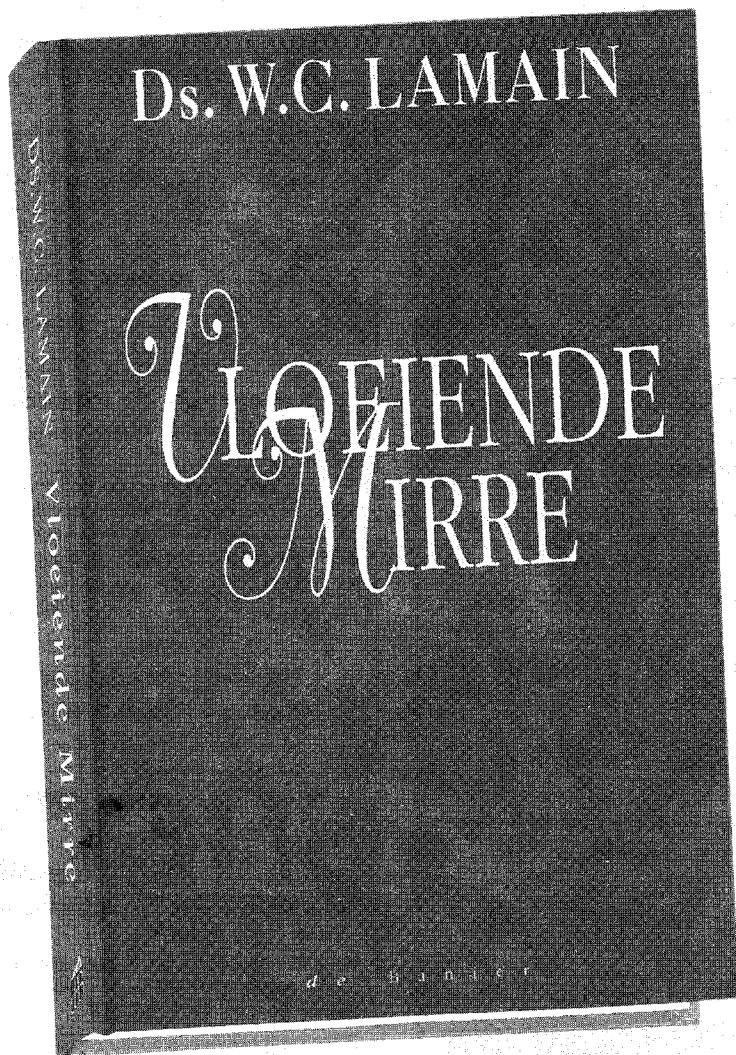
Bestel nu!

0183-665993/620862/622399

of per e-mail sdpost@gomarus.nl

Belijdenisgeschenk

12 PREKEN VAN DS. W.C. LAMAIN

Ds. W.C. Lamain (1904-1984) was een zeer bekend en geliefd predikant bij de Gereformeerde Gemeenten, die verschillende gemeenten in Nederland (Leiden, Rotterdam-Zuid en Rijssen) en vanaf 1947 tot zijn overlijden in Noord-Amerika (Grand Rapids) heeft gediend.

Een nieuwe uitgave in boekvorm van prachtige preken van ds. W.C. Lamain, die zowel persoonlijk tot rijke zegen kunnen zijn en zich tevens uitstekend lenen om in de leesdienst te gebruiken.

Inhoud: Vijf preken over Hooglied 5 (vers 9 - 13); Drie preken uit 2 Timotheüs 4 (7-8, 8a en 8b); 2 preken uit Zacharia 4 (8-10 en 11-14) en preken uit 2 Samuël 23:5 en Jakobus 4: 5 en 6a.

Gebonden - 122 pagina's
€ 19,³⁰ - ISBN 90 336 0512 0

Verkrijgbaar in uw boekhandel.

BESTELBON

Middels deze bon bestel ik de prekenbundel Vloeiende Mirre van Ds. W.C. Lamain.

Naam _____

Adres _____

PC en plaats _____

Graag ontvang ik het boek: rechtstreeks (extra kosten aan porto: € 1,95)

via boekhandel _____
te _____

Datum _____

Handtekening _____

U kunt deze bon bij uw boekhandel inleveren of in een gesloten enveloppe portovrij zenden aan: *Uitgeverij De Banier*

Antwoordnummer 1238, 3500 VE Utrecht

U kunt uw bestelling ook telefonisch
of per email (verkoop@debanier.nl) opgeven.

de Banier
uitgeverij

030-2313377